

DIETARI DE LA BIBLIOTECA POPULAR
DE MANRESA
(1928-1939)

1931

GENER

3-1-31 Tornem a obrir la Biblioteca després de festes. Com l'any passat, Cendra, conserge de l'Institut, ens baixa les revistes que han anat arribant aquests dies. Vénen estudiants de la Universitat de Barcelona a tornar els llibres que havien pres per a vacances. La Maria va a buscar la clau a l'Ajuntament.

6-1-31 Dia de Reis; com l'any passat pocs lectors aquest dia, principalment infants; al préstec només ve un nen ja grandet.

9-1-31 Vénen pocs lectors, fa molt fred. Continuem catalogant llibres i preparant revistes per a relligar.

10-1-31 Envio un exemplar de *Anuario Bibliotecas Populares* a cada redacció de Diaris locals, junt amb les estadístiques del passat mes. També envio un exemplar del mateix al Sr. Sarret i altres dos al Sr. Soler i March i Lluís Soler Terol [...]

13-1-31 Continuem catalogant llibres. Malgrat el fred intens tant ahir com avui vénen bastants lectors.

[13/1/1931. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què li aconsella no organitzar conferències polítiques a la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

15-1-31 Faig avui la rendició de comptes del quart trimestre de 1930. Quasi tot el dia me'l tinc de passar al despatx. De la sala de lectura se'n cuida la Srta. Múnera. Jo vinc al dematí a dos quarts de deu. Vénen bastants lectors i aquests dies de fred a proporció en vénen més al dematí.

16-1-31 Avui al dematí faig una guia de lectura de noves adquisicions excloent les obres de literatura perquè no sigui massa llarga [...]

17-1-31 Entre atendre als lectors i començar a afegir els nous llibres a les targes col·lectives se'ns passa el dia.

18-1-31 Diumenge. Ha calmat el fred intens dels passats dies; la Biblioteca se'ns omple de tal manera que els lectors en prou feines troben lloc per a seure. Avui la Srta. Múnera es cuida del préstec, jo d'atendre als lectors en la tria de llibres. La Maria, tan diligent i amable com sempre, va d'aquí d'allà ajudant-nos.

19-1-31 Arriba *Revista Financiera de la Banca Marsans* nº 15 corresponent al 11 de desembre de 1930. [...]

25-1-31 Moltíssims lectors, fa un dia esplèndid i és diumenge; vaig veient que serà el dia de més moviment en el servei de préstec, doncs molts lectors, especialment senyoretetes, que vénen a fer canvi de llibre per a tota la setmana.

29-1-31 Vénen bastants nens que tenen un comportament admirable. La Srta. Múnera fa aquesta tarda les estadístiques del passat mes. De la Biblioteca de Catalunya arriben les guies de lectura publicades amb motiu de les últimes adquisicions.

FEBRER

1-2-31 Diumenge. Vénen molts lectors, tant a la sala de lectura com en préstec, sobretot vénen moltes senyoretetes que aprofiten el passeig del dematí per a entrar a la Biblioteca i canviar el llibre, o sigui per a tenir renovada la lectura per a tota la setmana.

2-2-31 La Biblioteca només s'obre al dematí, és el dia de la Candelera. Vinc a les nou per a arreglar el préstec d'ahir de tant que n'hi havia [...]. A última hora tinc una agradable sorpresa: ve, acompanyada de la seva cunyada i germana, la Srta. Maria Cuca que havia estudiat amb mi a l'Escola; a la una entra a buscar-les el seu germà que té una Clínica Dental aquí Manresa.

3-2-31 Aquest dia em diu la Srta. Múnera que també vénen bastants lectors, força préstec. Passa la tarda a la Biblioteca un professor de l'Institut encantat de disposar d'ella.

4-2-31 Carta de l'Excm. Sr. Dn. Leonci Soler i March, regraciant-me per l'anuari de les Biblioteques Populars que li vaig enviar aquest i el passat any.

[4/2/1931. Carta de Leonci Soler i March a Pilar Bertran en què li agraeix l'enviament d'un dels anualis de les Biblioteques Populars.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[4/2/1931. Diligència d'adaptació en què es reconeix Pilar Bertran com a directora de la Biblioteca Popular de Manresa.](#) (Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya)

7-2-31 Dissabte. La Srta. Múnera registra avui diaris locals. Jo vaig a l'Alcaldia a saludar el nou Alcalde Sr. Coll i Roca¹ a qui no trobo per estar malalt. A la tarda veig al Sr. Albagés i li parlo de les conferències. Vénen forces lectors en préstec i a la sala de lectura.

12-2-31 De la Direcció carta dient [que] envien una màquina d'escriure. Al dematí vénen pocs lectors i nenes al préstec; la gent surt avui, doncs és dijous gras.

13-2-31 Divendres. Vénen bastants lectors sobretot estudiants que ja fa dies vénen per estar tancada la Universitat. Carta a la direcció acusant rebut de la màquina d'escriure i enviant una guia de lectura de les obres del Dr. Torras i Bages.

[11/2/1931. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què li anuncia l'enviament d'una màquina d'escriure i resposta de la bibliotecària en què n'acusa la recepció.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

15-2-31 Diumenge. És avui Carnaval, a pesar d'això vénen forces lectors, tant en préstec com a la sala de lectura. Carta de la direcció dient [que] envien la subvenció per a porteria i neteja.

16-2-31 La Srta. Múnera rep la subvenció indicada ahir, doncs jo avui faig festa. Vénen bastants lectors segons em diu ella.

¹ Coll i Roca seria el darrer alcalde de Manresa de la monarquia d'Alfons XIII. Vegeu la nota núm. 20 del Dietari de l'any 1930.

17-2-31 La Biblioteca s'obre només al dematí; és dimarts de Carnaval. El Sr. Vilà Ortonobes (Àngel de Montserrat)² regala per a la Biblioteca dues obres seves: *La Gesta del Bruch* i *Les noies de fàbrica*.

[16/2/1931. Carta de Josep Vilà Ortonobes a Pilar Bertran en què anuncia el donatiu de dues obres seves a la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

19-2-31 Vénen aquests dies bastants estudiants. Dissabte dia 21, primer dia de les festes de la Llum, la Biblioteca estarà tancada. Així ho posem anunciat a la porta.

20-2-31 Carta al Sr. Vilà Ortonobes donant-li les gràcies pels llibres que ha enviat en donatiu.

[20/2/1931. Carta de Pilar Bertran a Josep Vilà Ortonobes en què li agraeix el seu donatiu de llibres.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

22-2-31 Poquíssims lectors a la sala de lectura, és diumenge i segon dia de les festes de la Llum. A préstec encara en vénen.

24-2-31 Arriben les 123'50 ptes. per a gastos de material. Vénen dos lectors nous i prometen que vindran sovint.

25-2-31 Posem un anunci a la porta dient que a les tardes la Biblioteca s'obrirà de dos quarts de sis a dos quarts de nou. [...]

26-2-31 Llegeixo aquest llibre diari per a veure quines i quantes visites han vingut durant l'any. Ve l'electricista de l'Ajuntament i arregla alguns llums que estaven espatllats.

27-2-31 Vénen bastants lectors. Acabo i acaba la Srta. Múnera de posar en net la memòria per a l'anuari.

28-2-31 Com que dilluns, dia primer de març, torna a obrir-se la Universitat, són molts els estudiants que vénen a buscar un llibre per a retornar-lo demà diumenge al mateix temps de despedir-se.

MARÇ

² El santpedorenc Josep Vilà i Ortonobes fou un prolífic dramaturg i locutor radiofònic, conegut amb el sobrenom d'Àngel de Montserrat. Va estar empresonat els primers anys del franquisme.

1-3-31 Diumenge. La Biblioteca està animada, però no tant com altres diumenges perquè fa un vent molt fort. [...]

3-3-31 Aquesta tarda de dimarts és molt desanimada, sembla que a Manresa també es celebri la Festa dels Medins.³ No obstant això, s'hi respira vida, entrants i sortints per a venir a buscar llibres.

9-3-31 En total avui 23 homes, moltes dones, 20, potser el dia que en dia de feina n'han vingut més. Bastants visitants.

10-3-31 [...] Visita acompanyat de diferents persones la Biblioteca, Dⁿ Magí Amigó, qui promet fer algun donatiu a la Biblioteca.

12-3-31 Ve avui el Sr. Rubió. A pesar de fer un dia tot plujós hi ha bastants lectors a la Biblioteca, així ho diu el Sr. Rubió al mateix temps que ens encarrega que canviem els pocs avisos que queden en castellà en el quadre d'anuncis.⁴ Parlem de les memòries i diu [que] m'enviarà la meua per a que la refongui fent constar les relacions de la Biblioteca amb l'Institut, cosa que li interessa.

13-3-31 Abans d'arribar a la Biblioteca trobem al Sr. Rubió que se'n va cap a Sallent. Continuem avui catalogant, no vénen molts lectors perquè continua plovent. Tanquem puntuals ja que aquesta nit anem al Kursaal, on dona un concert el pianista Rubinstein.⁵

14-3-31 Avui fa bastant bon dia, els lectors en major nombre que aquests dies passats es determinen a sortir de casa. En vénen 50 a préstec i 40 homes a la sala de lectura. És un bon dissabte.

15-3-31 Torna a ploure de valent, però, amb tot i això, la Biblioteca està plena [...]

19-3-31 La Srta. Múnera em diu que han vingut més lectors aquest any per Sant Josep que l'any passat. [...]

³ Fa referència a la festa de Sant Medir, celebració popular característica de Barcelona i Sant Cugat del Vallès.

⁴ Petits passos cap a la normalització de l'ús públic del català després de la repressió a què havia estat sotmès durant la dictadura del general Primo de Rivera.

⁵ El músic polonès d'origen jueu Artur Rubinstein (1887-1982) és considerat un dels grans pianistes del segle XX.

21-3-31 De l'Ateneu obrer manresà envien una invitació per a la Festa de l'arbre que es celebrarà el dia 25.

22-3-31 Diumenge. Vénen menys lectors que altres diumenges, fa un dia esplèndid. Vinc a la tarda per a mirar les revistes que rep la Biblioteca per a anotar-ho a la memòria, al mateix temps de dir les que es consulten més.

24-3-31 Vigília de festa, memòria a la tarda, mentres l'estic fent haig de sortir a avisar que no cridin els nens de l'Institut.

25-3-31 Dia de la Mare de Déu de Març, la Biblioteca només s'obre al dematí; vénen bastants lectors, però molts marxen aviat perquè es ballen sardanes. El Sr. Vives, fins ara Secretari del Centre E. C. Bages, porta el nº de gener-març del Butlletí que publica aquell centre. Ve el Sr. Salvat,⁶ professor de l'Institut, a llegir un rato. Al vespre, amb la Srta. Múnera anem a la Festa de l'Arbre de l'Ateneo Obrero Manresano, hi ha mestres i el Sr. Vilà Ortonobes diu que ens quedem al lunch, no ho fem després de regraciar-lo perquè és tard. Molts dels nens que prenen part en la vetllada vénen a la Biblioteca.

26-3-31 Feina a felicitar els nens d'ahir que, aprofitant el dia de festa que tenen després de la Festa de l'Arbre, vénen a llegir. Al vespre anem a una conferència d'en Comes i Solà amb projecció de "Con Byrd en el Polo Sur".⁷ Tot Manresa hi és.

27-3-31 Visitem, acompanyades de Mossèn Santamaria, el Museu del Centre Excursionista de Montserrat,⁸ instal·lat en l'edifici de Sant Ignasi; també hi són el senyor Vers i Rubiralta. [...]

28-3-31 Dissabte, dia bastant animat, comencen a venir estudiants de Barcelona, ja que és festa a la Universitat; s'acosta Pasqua.

⁶ Manuel Salvat Sardà, professor de ciències naturals, exercí a l'Institut entre els anys 1929 i 1932.

⁷ Josep Comas i Solà (Barcelona 1868-1937). Astrònom i divulgador científic català, impulsor de l'astronomia moderna a Catalunya.

⁸ El Centre Excursionista Montserrat, que estava organitzat en diverses seccions culturals i científiques, va fer també diverses excavacions arqueològiques; especialment importants serien les del jaciment romà de Boades. En aquest aspecte, destacà l'intens treball de mossèn Valentí Santamaria i Clapers (1887-1968), que creà al Centre un ric museu que, després de la guerra civil, va ser la base per a la inauguració del Museu de Manresa.

29-3-31 Diumenge. Forces lectors i visitants del Centre Excursionista de Terrassa. A última hora ve Dⁿ Leonci Soler i March, acompanyat de filles i nétes. Diu que ens donarà els duplicats que tingui per a la Col·lecció local.

31-3-31 Carta de la direcció parlant de les festes de Pasqua. Totalment tancat Dijous i Divendres Sant Reglamentari i, amb motiu d'haver estat inaugurada la Biblioteca de Vic, podem tancar un dels dies 4, 5, 6 a elecció. Escollim el 4 que s'escau en dissabte.

ABRIL

1-4-31 Dimecres Sant. Vénen forces lectors, tant al dematí com a la tarda. [...]

5-4-31 Diumenge de Pasqua. La Biblioteca torna a obrir-se després de tres dies d'estar tancada. Vénen pocs lectors a la sala de lectura, a préstec bastants. [...]

7-4-31 Carta de les nostres companyes de Vic anunciant l'apertura de la Biblioteca. Vingueren ahir en préstec 74 lectors, jo crec que el dia que més, d'ençà d'oberta la Biblioteca.

9-4-31 Com que ja és el darrer dia d'haver-hi un circ a la plaça, són molts els lectors que s'hi queden. Escric al Sr. Vilà Ortonobes donant-li les gràcies per l'envio de la seva obra *Fineta* [...].

10-4-31 De la direcció arriba la carta anunciant l'envio dels llibres que teníem a relligar. S'acosten les eleccions i no vénen tants lectors.

11-4-31 Dissabte, completa diferència amb altres dissabtes al matí, sobretot vénen poquíssims lectors. [...] Tants pocs lectors és degut a les eleccions de demà.⁹

12-4-31 Diumenge, bastant moviment doncs molts dels lectors no tenen encara 25 anys, per lo tant no tenen vot i poden continuar la seva vida normal.

[11/4/1931. Carta d'Anna Maria Gay a la Biblioteca en què anuncia la seva arribada per fer-hi pràctiques.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

⁹ Es refereix a les eleccions municipals del 12 d'abril del 1931, de gran transcendència històrica ja que, just dos dies després, portarien la Segona República.

13-4-31 Jo sóc a Barcelona i a la tarda arriba la Srta. Anna Maria Gay que estarà 15 dies fent pràctiques en aquesta Biblioteca; a la tarda treballa junt amb la Srta. Múnera.

14-4-31 Arribo de Barcelona, trobo la Srta. Anna Maria Gay i, tot seguit després de feta la coneixença, ens posem a mirar registres, inventaris, diverses qüestions de funcionament de la Biblioteca. A la tarda, al anar a obrir, ens assabentem de que acaba de proclamar-se la República i no obrim.

16-4-31 Ahir no es va obrir la Biblioteca per a ésser declarat el dia festa oficial, sols vinguérem al dematí per a treure el retrat del Rei que els alumnes de l'Institut reclamen amb grans cops a la porta al tocar les onze. Intento convence'ls de que res se'n treu d'això; quan ja els l'anava a donar, els professors els fan desistir. Continuem la nostra tasca, [...]. Carta dient [que] podem retirar el retrat del Rei.¹⁰ [...]Pocs lectors a la sala de lectura.

19-4-31 Diumenge, forces lectors en préstec, bastants a la sala de lectura. [...] Visiten, acompanyats del Sr. Rubiralta, professors i alumnes d'un Ateneo obrer del Masnou.

20-4-31 Pocs lectors, no obstant parlant amb la Srta. Gay queda satisfeta, diu que troba aquesta Biblioteca diferent de la del Vendrell, doncs vénen bastants lectors obrers i públic estudiós.

24-4-31 Ahir dia 23, diada de Sant Jordi, la Biblioteca estigué tancada. Avui carta de la direcció enviant llibres per a celebrar la 1ª Festa del Llibre que tingué lloc el dia de Sant Jordi i aniversari de la mort de Cervantes. Diu que la Srta. Gay pot donar per acabades les seves pràctiques en aquesta Biblioteca el diumenge 26 per a continuar-les el dilluns 27 a la Biblioteca de Vic. [...]

[22/4/1931. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què li comunica que enguany no es celebrarà la Festa del Llibre.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

¹⁰ Aquells dies de plena eufòria per la proclamació de la República, els símbols de la Monarquia eren retirats i/o destruïts arreu de l'Estat.

26-4-31 *Em sap greu deixar la Biblioteca de Manresa, després d'haver viscut quinze dies en la seva amable intimitat. La carinyosa acollida de les bibliotecàries, Srtes. Bertran i Múnera, m'ha fet transcórrer aquests dies com un dolç somni; amb les seves atinades observacions han enriquit els meus coneixements bibliotecaris, permetent-me augurar un dia en què jo també podré tenir la meva biblioteca.*

Per altra part, en aquests dies transcorreguts, he comprès, més que mai, la influència de la bibliotecària en la cultura i preparació moral del poble, lo que m'ha fet encara més estimable la meva carrera.

[Nota escrita per Anna Maria Gay, bibliotecària en pràctiques]

És diumenge, la Srta. Gay, després d'acabar de deixar el record en aquest llibre diari, té encara temps de continuar practicant el préstec que, com tots els dies festius, és crescut. També a nosaltres ens dol que marxi aquesta tarda cap a Vic, encara que sabem que l'estada allí li serà agradable i profitosa. Ja tenim el 1r llibre diari acabat. Podrem omplir-ne un altre.

2ºn Llibre diari de la Biblioteca Popular de Manresa

27-4-31 Arriben 3 llibres en préstec de la Biblioteca de Catalunya. Un lector pintor manresà (Joan Cots)¹¹ i que exposà quadres en l'Exposició d'artistes manresans que tingué lloc per la festa Major del passat any (agost 1930) porta varis dels dibuixos i pintures per a que les vegem; em sap greu ser a Barcelona.

30-4-31 [...] Demà dia 1, Festa del Treball,¹² la Biblioteca estarà tancada i el dia 2 sols obrirem al matí per ésser el 2 de Maig. A última hora visiten la Biblioteca varis socis del Centre de Dependents acompanyant als

¹¹ Joan Cots Gafas, pintor nascut al Pont de Vilomara l'any 1911, seria privat de llibertat durant la repressió franquista de la postguerra.

¹² Amb el retorn d'un règim democràtic, el Primer de Maig tornava a ser un dia festiu.

conferenciants d'un míting socialista que celebren aquest vespre a la seva entitat amb motiu d'ésser demà la festa del treball; els faig veure les ventatges d'aquesta institució i la influència que amb les seves demandes tenen els lectors en la compra o adquisició dels llibres; marxem alabant les biblioteques.

MAIG

2-5-31 Obrim sols al dematí. Festa del dos de Maig i, com que plou molt, vénen pocs lectors, segons em diu la Srta. Múnera al retornar de Barcelona.

4-5-31 Aquest matí visito a l'Alcalde Dⁿ Joan Selvas,¹³ visita oficial al 1r dels Alcaldes de la nova república. S'ofereix per a tot el que necessitem igual que jo a ell. Carta de la direcció dient que avui dilluns la Srta. Cases, alumna del 3r curs de l'Escola de Bibliotecàries, començarà les seves pràctiques que duraran aquí quinze dies. [...]

5-5-31 Molt moviment a la sala de lectura i al préstec del que es cuida la Srta. Casas, un xic ajudada per nosaltres ja que vénen 58 lectors; mentre, la Srta. Múnera fa les estadístiques. [...] Ha estat avui una tarda de maig animadíssima. Unes senyores demanen revistes de labors.

6-5-31 Gran tempestat aquest matí, és per això que no vénen molts lectors, entren alguns nens que estaven jugant a la placeta i algun estudiant de l'Institut. [...] Mirem amb la Srta. Casas l'arxiu o funcionament intern de la Biblioteca aprofitant la calma d'aquest matí.

7-5-31 Forces lectors a la sala de lectura, pocs al préstec, també plou a la tarda. [...] Al migdia, al sortir de la Biblioteca, la Srta. Casas fa algunes fotografies.

¹³ Joan Selves i Carner (Castelltallat, Sant Mateu de Bages, 1898-Barcelona, 1934). Polític, periodista i advocat. Escollit a les eleccions municipals del 12 d'abril del 1931, proclamà la República a Manresa. Fou alcalde d'aquesta ciutat fins al juliol del 1931. Més endavant fou diputat al Parlament de Catalunya, diputat a les Corts espanyoles, conseller de Governació de la Generalitat, Governador General de Catalunya i Comissari General d'Ordre Públic de la Generalitat.

8-5-31 [...] A la tarda amb la Srta. Casas anem a buscar flors i fa fotografies a casa d'aquestes amigues. Al matí i també a la tarda vénen obrers a llegir, són sabaters i aprofiten la vaga.¹⁴

9-5-31 Arriben dos llibres de la Biblioteca de Catalunya, no vénen tants lectors com altres dissabtes. [...] Aquesta tarda hem anat a visitar la impremta Rubiralta que està al Born. Dⁿ Lluís R.¹⁵ accedeix a la meva demanda formulada aquest matí en venir a retornar un llibre. Ens ensenyen i fan impressions davant nostre i ens explica el procediment de fer tricromies; el seu pare, molt amable, també ens ensenya el seu treball; com que ens interessa saber com es preparen les planxes per a la impressió, dimarts anirem a veure-ho.

10-5-31 Diumenge, [...] La Srta. Casas i jo anem a passar la tarda a Barcelona; sortim en el tren de les 2h. 22 minuts; fem el viatge junt amb Dⁿ Leonci Soler i March, a qui anem a saludar; ens explica forces coses interessants de llibres, bibliòfils i llibreters; diu que ens donarà llibres per a la Secció Manresana.

11-5-31 Fem el viatge de retorn juntes la Srta. Casas i jo, totes dues satisfetes de trobar bé als nostres. Al matí vénen bastants lectors, pocs a la tarda; després en sé la causa: tothom ha anat a escoltar el discurs de l'Alcalà Zamora¹⁶ que radiaven a la plaça de l'Ajuntament; recomana calma i diu que s'evitarà que es repeteixin els fets de la crema de convents a Madrid i altres ciutats d'Espanya.¹⁷

14 Durant els primers mesos de la República la conflictivitat laboral va anar en augment, ja que les classes socials més desfavorides van dipositar moltes esperances en què els nous aires de la República ajudarien a millorar les condicions de treballadors i camperols de manera immediata.

¹⁵ Lluís Rubiralta i Garriga (Manresa, 1902-Barcelona, 1980). Impressor molt vinculat al moviment cultural manresà i membre destacat del Centre Excursionista Montserrat. Apassionat de l'art, fou un dels membres més actius en el salvament del patrimoni artístic durant la guerra civil. És també autor de les fotografies, de gran valor històric, que mostren tot el procés de destrucció de les esglésies manresanes, com també de la catalogació de les obres d'art que es pogueren salvar de la rauxa revolucionària i anticlerical d'aquells moments (anys 1936-37).

¹⁶ Niceto Alcalá Zamora y Torres (Priego de Córdoba, 1877-Buenos Aires, 1949). Advocat i polític espanyol, representava els republicans més conservadors i catòlics. Fou el primer president de la Segona República, càrrec que va exercir durant cinc anys.

¹⁷ La crema de convents a Madrid i altres províncies espanyoles es produí en resposta a una carta pastoral del cardenal Segura, arquebisbe de Toledo i primat d'Espanya en contra de la nova República.

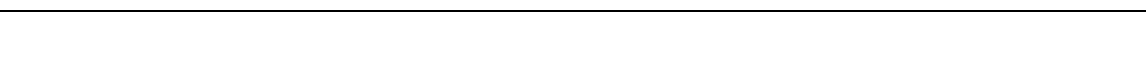
12-5-31 No molts lectors. La Srta. Casals torna a telefonar com ahir a la Srta. Casas per a quedar per a l'excursió que demà faran les alumnes de l'Escola de Bibliotecàries; diu que les acompanyarà el Sr. Rubió i els professors de Ilatí, Sr. Marçal Olivari, el Sr. Petit, auxiliar de Cultura, i el Sr. Bohigas, professor de Paleografia.

13-5-31 A les 9 h. 10 minuts arriben, junt amb el Sr. Rubió, demés professors, secretària de l'Escola, Srta. Casals, i Srta. Ribes, professora auxiliar, les alumnes de l'escola; tenen un taxi llogat per anar a Sallent; abans anem a visitar la Seu; Mossèn Santamaria i M. Marsenyach ens l'ensenyen; els presento al Sr. Rubió; són molt amables. Després van a Sallent a visitar la Biblioteca, troben a la Sra. Sancho que els espera amb alegria i, després d'haver dinat en una font de Sallent, retornen a Manresa on les espero a la Biblioteca. Les Srtes. Múnera i Casas també tornen satisfetes, també en quedo jo, ja que tothom alaba la Biblioteca; després anem a visitar el Rapte i la Seu i marxem cap a Barcelona en el tren de les 7 h. 20'. A la tarda, la Srta. Múnera s'ha quedat a la Biblioteca on diu ha anat poquíssima gent, ja que, per por de la crema, han començat a desembrassar-se alguns convents i, ademés, és vigília de les fires.¹⁸

14-5-31 Dijous d'Ascensió: pocs lectors, bastants visitants. Encara que sempre tement pel futur, tornem a la vida normal.

15-5-31 Encara és fira, per lo tant vénen pocs lectors. La Srta. Casas redacta una guia de lectura de biografies. A la tarda anem a visitar el taller fotogràfic del fotògraf Casals¹⁹ i el taller del Sr. Rovira, on preparen els motllos per a fotogravat i tricromia.

16-5-31 La Srta. Casas acaba la guia de lectura i, tot seguit, es posa a catalogar llibres dels que varen arribar últimament. De lectors en vénen molt pocs, ja que és fira encara i s'estimen més estar a fora visitant circs i atraccions.

¹⁸ Vegeu nota anterior.

¹⁹ Acusat de contrarevolucionari, el fotògraf Jaume Casals Comellas seria assassinat l'estiu del 1936 al cementiri de Manresa després d'haver estat detingut pel Comitè Revolucionari i Antifeixista de la ciutat.

17-5-31 *Ja han passat els dies de les meves pràctiques a aquesta Biblioteca, havent passat molt més pronte del que creia. Han sigut dies ben plens d'impressions i totes agradables, he viscut la vida de la Biblioteca i he vist el que ja en els meus somnis de Biblioteca pensava, però que s'han confirmat: l'influència de les bibliotecàries en el públic i la seva responsabilitat en el tracte amb ell. Però m'agrada molt la vida de bibliotecària i la meva vocació s'ha fortificat en aquesta mena de noviciat.*

[Nota escrita per Enriqueta Casas, bibliotecària en pràctiques]

Arriba carta del Sr. Rubió dient que la Srta. Casas ha acabat les seves pràctiques; deixa ella el record en aquest llibre diari. Com que encara és dia de fira no vénen molts lectors avui diumenge.

19-5-31 Ja comencen a examinar a l'Institut, no vénen per lo tant, ja que tenen feina a examinar-se tants alumnes de l'Institut. Escrivim als diaris enviant la guia de lectura de Revistes que reb la Biblioteca que féu la Srta. Gay al estar aquí de pràctiques i, al mateix temps, els dono nota de l'Excursió que dimecres dia 13 feren a Manresa les alumnes i professors de l'Escola de Bibliotecàries.

21-5-31 Avui vénen forces homes, 31; també estudiants oficials que, ja examinats, entren a llegir, molts dels que ja han vingut durant l'any, molts d'altres col·legials als "*Hermanos*"²⁰ i que, acompanyats per ells, han assistit oficialment a les classes, amb l'aire que caminen i amb la seva expressió de cara; es veu tot seguit quins han restat satisfets del fi de curs, els donem l'enhorabona.

22-5-31 Avui enviem les guies de lectura a les altres biblioteques Populars i a les entitats manresanes [...]

23-5-31 Arriba la carta anunciant l'envio de la subvenció per a porteria i neteja i també per a material, total 358'10 ptes. [...]

²⁰ Es refereix als alumnes dels Germans de les Escoles Cristianes (actualment la Salle), escola que aleshores era situada al carrer dels Esquilets. D'aquí ve el nom oficial d'aquest carrer: Sant Joan Baptista de la Salle.

24-5-31 Diumenge, molt préstec i molts lectors a la sala de lectura; és Pasqua Granada. Demà la biblioteca sols estarà oberta al dematí.

25-5-31 Em diu la Srta. Múnera que ha vingut poca gent aquest matí de dilluns de Pasqua; és natural, ara els matins ja no vindran tants lectors, ja ahir els que venien al préstec es queixaven de la calor.

27-5-31 Carta a la direcció acusant rebut de les quantitats destinades a gastos de material, porteria i neteja del corrent trimestre. [...]

31-5-31 Diumenge. Molts nens a la sala de lectura i força préstec, 50 persones; els atenc però em queda tot el préstec per a apuntar, ja que la Maria no m'ajuda sinó a desar llibres i la Srta. Múnera avui fa festa. Conec la Sra. del Director de l'Institut ja que a última hora vénen junt amb una germana del mateix a buscar llibres.²¹

[*Maig de 1931. Estadística de lectors i llibres consultats en préstec durant el mes d'abril de 1931.*](#) (Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya)

JUNY

1-6-31 Dilluns, i com l'any passat, és avui el primer dia que la Biblioteca s'obre de 6 a nou.

[*2/6/1931. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió en què informa de l'enviament de les estadístiques de lectors del mes de maig i el tancament motivat per la visita de Macià a Manresa.*](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

3-6-31 [...] Posem un avís a la porta dient que diumenge la Biblioteca estarà tancada amb motiu de la Festa de les Bases de Manresa.²²

4-6-31 Diada de Corpus, la biblioteca sols s'obre al dematí, vénen molts nens, pocs lectors a préstec.

²¹ Durant aquest període el director de l'Institut fou Manuel Mateo Martorell, professor de física i química.

²² Aquesta commemoració fou plantejada com una jornada patriòtica que havia d'unir els diferents sectors catalanistes de cara a l'assoliment de la plena personalitat nacional de Catalunya. En uns moments en què, gràcies a la República, semblava que Catalunya podia recuperar el seu autogovern, era políticament oportú rememorar les accions dels precursors del moviment catalanista i les Bases de Manresa aprovades el 1892, històricament considerades com a document símbol del catalanisme polític. L'acte comptà amb l'assistència del president Macià i de diferents consellers de la Generalitat de Catalunya.

5-6-31 Forces lectors. Rebem invitacions per a assistir al gran Kursaal on parlen destacades personalitats catalanes.

6-6-31 Pocs lectors, a pesar d'èsser dissabte, degut a la festa de demà de les Bases de Manresa amb la vinguda del President de la Generalitat de Catalunya Dⁿ Francesc Macià.²³

7-6-31 Diumenge, festa de les Bases de Manresa amb la vinguda del P.G.C. Francesc Macià, consellers de la Generalitat i diversos Presidents d'entitats i centres. Si llegiu la premsa local que arxivarem en aquesta Biblioteca us fareu càrrec de com ha transcorregut aquest dia per a les bibliotecàries de Manresa. Assistència al Kursaal on els oradors ens feren sentir moments de goig per ses belles paraules i idees; tarda a l'aplec de les Marcetes,²⁴ visquérem plenament la vida manresana.

8-6-31 És avui dia d'enramades, la de Sant Miquel i Plaça República;²⁵ lectors a tornar llibres bastants, pocs a la sala de lectura, però més que l'any passat. Ens arriben 12 novel·les angleses que tindrem en dipòsit durant uns dies i la *Teoria de la relatividad* d'Einstein; total 13 llibres préstec de la Biblio. Catalunya.

9-6-31 Vénen avui més lectors que ahir; fins a les nou es queden lectores a mirar revistes. [...]

10-6-31 [...] A la sala de lectura, encara que vénen bastants lectors, no entren com dies passats els estudiants nens i nenes que d'Igualada, etc., vénen a examinar-se a l'Institut ja que s'han acabat els exàmens.

11-6-31 La Srta. Múnera arregla, posa l'hom i pinta alguns llibres de la secció infantil, li queden força bé. Amb tot i fer una calor molt forta, vénen bastants lectors a la tarda i també al dematí.

12-6-31 Enviem a Barcelona la guia de lectura de biografies reformada [...]

²³ Francesc Macià i Llussà (Vilanova i la Geltrú, 1859-Barcelona, 1933). President de la Generalitat de Catalunya des de l'abril del 1931 fins a la seva mort, el Nadal del 1933.

²⁴ El bosc de les Marcetes és una zona situada als afores de Manresa, a tocar del santuari de la Salut i on hi havia un mas d'origen medieval. Era un indret visitat com a zona d'esbarjo i natura.

²⁵ És com es va anomenar la plaça Major durant la Segona República.

[15/6/1931. Targeta postal de la Direcció de Biblioteques a la Biblioteca en què s'acusa rebut de les estadístiques del mes de maig.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

17-6-31 [...] Visiten la Biblioteca, al mateix temps que consulten un diccionari, un inspector i una inspectora de telèfons que es troben a Manresa amb motiu de la propera inauguració de la Central automàtica.²⁶

18-6-31 A pesar de venir pocs lectors, ha sigut un dia bonic. Ve un músic a copiar el Cançoner selecte de Beethoven.

19-6-31 Aquesta tarda hi ha més lectors a préstec i també a la sala de lectura. Un lector treballador en porta un altre i n'està tot satisfet. Ahir a la tarda, que era dijous, la Srta. Múnera abans de l'hora d'obrir la Biblioteca reuneix uns quants nens, els ensenya el maneig de l'*Enciclopèdia Espasa* i els llegeix un conte. Un altre dijous faran un viatge.

20-6-31 És avui que s'inaugura la Central automàtica; amb aquest motiu el passeig està ple de gom a gom per a veure i sentir parlar al capità General López Ochoa²⁷ que ho fa des de la terrassa del Casino; així m'ho diu un lector al venir a retornar un llibre; al mateix temps discutim un mica la qüestió actual. Ja més tard vénen altres lectors i a primera hora havien entrat bastantes nenes. Arriba de la Llibreria Catalònia²⁸ la Revista *Ciència* que fa temps anuncià el Sr. Rubió.

21-6-31 Aquest sí que és un dia dedicat totalment a la Biblioteca, beneficiant-nos dels bons aires, ja que tot està lligat en aquest món. Amb

²⁶ Sota la dictadura de Primo de Rivera, l'any 1924 es va crear la Compañía Telefónica de España, que va obtenir el monopoli en aquest servei, seguint les polítiques econòmiques del règim que procuraven fer-se amb el control de matèries primeres i recursos importants del país. Durant el període inicial, el servei telefònic funcionava mitjançant la figura de la telefonista. Aquesta feina serà substituïda per les centraletes automàtiques que s'inauguraran durant aquests anys. A Manresa aquesta central, inaugurada el 20 de juny del 1931, s'ubicà al passeig de Pere III.

²⁷ Eduardo López de Ochoa (Barcelona, 1877-Madrid, 1936). Militar que col·laborà amb la Dictadura de Primo de Rivera fins al 1924, posteriorment simpatitzà amb les idees democràtiques i republicanes, fet que li suposà la presó i l'exili. Amb la proclamació de la Segona República, fou nomenat capità general de Catalunya. El mateix any fou substituït pel general Batet. Va participar en la repressió de la revolució d'Astúries del 1934 i fou assassinat en un hospital de Madrid el juliol del 1936 en esclatar la guerra civil.

²⁸ Llibreria històrica fundada a Barcelona l'any 1924. Durant el franquisme hagué de canviar el nom per Casa del Libro. Recuperà el seu nom original el 1976 i tancà les portes l'any 2013, fruit de la crisi econòmica.

la Srta. Masana i mamà anem al bosc de l'Oller. Maria i jo i tornem carregades de pi de boix i altres plantes per a ornar la Biblioteca. A les onze molts lectors a la sala de lectura, ja que està un xic núvol. A la tarda, després de descansar un rato i felicitar a Mossèn Lluís Sarret, altra volta a la Biblioteca a arreglar els gerros amb la Maria; s'està bé aquí, ara es respira una olor de pins i de boix, en conjunt d'herba tendra que dona gust. [...] Carta de les bibliotecàries de Calella, dient que s'ha inaugurat aquella Biblioteca.

22-6-31 [...] vénen bastants lectors. Molts d'ells al arribar miren els gerros i s'enamoren de la flaire que aquí es respira.

23-6-31 [...] Comencen a venir estudiants de Barcelona ja examinats; jo marxo demà, és el sant del meu pare i anirem de Verbena.

24-6-31 Sant Joan, només obrim al matí. La Srta. Múnera em diu que han vingut forces lectors, sobretot nens.

26-6-31 No es sent parlar de res més que d'eleccions, aquí a la Biblioteca també arriben les veus de fora.²⁹ [...]

27-6-31 A la tarda, i segurament per a no venir el matí del diumenge d'eleccions, retornen molts llibres, sobretot senyoretetes; de lectors treballadors que fan festa en vénen bastants, sobretot els que fan setmana anglesa.³⁰

28-6-31 Pocs lectors adults avui dia d'eleccions; de nens sí que en vénen alguns; homes ho fan després d'haver complert els deures de ciutadà anant a donar el seu vot. Total 14 homes; altres m'han donat una sorpresa ja que han resultat ser molt més joves del que em creia; un lector dels que llegeix més i millor té sols 19 anys.

²⁹ Fa referència a les eleccions constituents que tindran lloc el 28 de juny i que guanyarà la conjunció republicanosocialista.

³⁰ Setmana laboral que va de dilluns a divendres o aquella que té dos dies de descans consecutius. Originàriament, però, a principis del s. XX, el període de descans de la setmana anglesa no començava fins dissabte a la tarda.

29-6-31 Dilluns, dia de Sant Pere, sols obrim al matí; encara menys lectors que ahir, de totes maneres vénen nens i homes dels que ja en podríem dir clients. Alguns em parlen ja del resultat i del triomf de les esquerres.³¹

30-6-31 [...] Vénen Srtes. a mirar figurins.³² Aquest vespre, en el Kursaal, es representa l'obra de S. Rusiñol,³³ *l'Heroi*, homenatge a l'autor i destinats part de la recaudació a pagar els gastos a París a alguns artistes. Pensem assistir a la funció.

JULIOL

3-7-31 Altre volta vénen obrers dels que fan vaga. És bonic haver aconseguit que vinguin nens jovenets manyans amb constància dematí i tarda [...]

4-7-31 [...] Un pare de la Doctrina Cristiana ens porta la Moreneta.

8-7-31 Dilluns dia 6, la Srta. Múnera diu que han vingut forces manyans i altres lectors. El dimarts dia 7 hi ha vaga³⁴ i avui dia 8 tampoc obrim al matí, sí a la tarda; demà els obrers tornaran al treball ja que avui han pres l'acord quan ja era tard per a alguns.

9-7-31 Molts lectors, nous obrers manyans que em penso continuaran venint després de la vaga. [...]

10-7-31 Continuen venint els lectors d'aquests dies i alguns de nous. Un lector ens regala llibres que anunciaré a la direcció.

11-7-31 La Srta. Múnera mira el catàleg de préstec per a veure els llibres que s'han de reclamar, que ja n'hi ha bastants. [...] A última hora vénen a demanar que vagi a presidir una taula per a la recaudació colònies escolars.

³¹ A Catalunya ERC obté una gran victòria sobre la Lliga Catalana.

³² Els figurins eren, primer, dibuixos estilitzats i, després, fotografies que utilitzaven les revistes per ensenyar les darreres tendències de moda.

³³ Santiago Rusiñol i Prats (Barcelona, 1861-Aranjuez, 1931). Pintor, escriptor, col·leccionista, periodista i dramaturg català. Inicià la seva carrera creativa com a pintor i amb posterioritat es dedica a la literatura, amb més de noranta títols de tots els gèneres. Format a París, serà un dels precursors del modernisme a Catalunya.

³⁴ Durant aquests dies de juliol hi ha una vaga general convocada per la CNT que paralitza la ciutat.

12-7-31 Des del Passeig veig passar lectors que vénen o van a la Biblioteca on ens han vingut a buscar amb auto per a la festa pro colònies escolars.³⁵ S'hi queda la Srta. Múnera i diu que hi han anat forces lectors.

14-7-31 Vénen les Srtes. Solà acompanyant al seu pare, Solà Montanyà³⁶, també historiador de Manresa, diu que s'interessarà per a que se'ns augmenti la Col·lecció local i m'explica un xic d'història manresana passada i actual entre els diferents autors.

15-7-31 Ve avui el Sr. Solà amb un periodista que farà algun escrit en els diaris per tal de que responguin els manresans a omplir la secció local de la Biblioteca. Ell mateix porta *Las banderas manresanas, la historia y la tradición*, un per la Biblioteca i un altre per a cada una de nosaltres.

17-7-31 [...] La Srta. Múnera posa a màquina una guia de lectura de les obres de Santiago Rusiñol i, després, inscriu lectors en el seu llibre de registre. De lectors en vénen forces, és bonic el conjunt d'aquest dia.

21-7-31 Diumenge dia 19 i dilluns dia 20 em diu la Srta. Múnera que la Biblioteca ha estat molt concorreguda; avui dimarts dia 21 a la tarda marxa per a fer les seves vacances, també aquesta tarda vénen moltíssims lectors. Al matí he anat a saludar a l'Alcalde Sr. Prunés³⁷ qui era a Barcelona i m'ha rebut el 1r tinent d'Alcalde, Sr. Puig i Ball,³⁸ molt atent i amable. Demano al Sr. Balet si ens canviaran un vidre trencat, a la tarda ja vénen a mirar-ho.

³⁵ D'acord amb les idees de renovació pedagògica, el nou ajuntament republicà impulsà l'organització de colònies escolars. En principi, tenien prioritat per poder anar a aquestes colònies els nois i noies de les escoles públiques pertanyents a les classes socials més desfavorides.

³⁶ Francesc de P. Solà Montaña.

³⁷ Lluís Prunés i Sató (Manresa, 1894-Mèxic, 1964). Polític i comerciant. Va ser el segon alcalde republicà de Manresa (juliol 1931-desembre 1932), substituint Joan Selves quan aquest fou escollit diputat a Corts. Fou empresonat arran dels Fets del 6 d'octubre del 1934. La victòria de les esquerres a les eleccions del febrer del 1936 i la consegüent amnistia i restitució de la Generalitat i dels ajuntaments democràtics decretada pel nou govern, li canviaren la situació política i personal. Participà en el govern de la Generalitat com a conseller d'Economia i Agricultura i com a conseller de Treball. Després de la guerra civil s'exilià a Cuba i a Mèxic.

³⁸ Ramon Puig i Ball (1887-1964). Metge de professió, fou un dels mobilitzadors de les idees republicanes a les acaballes de la Monarquia. Fou escollit primer tinent d'alcalde del primer ajuntament republicà, si bé va romandre poc temps en el càrrec. Persona molt preocupada per les qüestions socials, tingué cura de la modernització i millora del Dispensari Municipal.

22-7-31 [...] Envien de l'Ajuntament, [de la] Comissió de Cultura, Programes per a que assistim a la festa Pro colònies escolars que donen al cine Modern Palace.³⁹ [...]

27-7-31 Dilluns al matí la Biblioteca està tancada ja que diu el Sr. Rubió podem tancar els dilluns al matí en temps de vacances. A la tarda molta feina a arreglar i fer estadístiques [del] préstec d'ahir i préstec d'avui, que prenen i retornen molts llibres [...].

28-7-31 Avui estic sola a la Biblioteca, ja que la Maria ha marxat a Barcelona i la Srta. Múnera fa vacances, només ve el germanet de la Maria a ajudar-me. Vénen moltíssims lectors, tant en préstec com a la sala de lectura, és bonic d'atendre'ls a tots, molts quasibé al mateix temps. Arriben els llibres en sis paquets, no puc desfer-los. És el dia d'aquest mes que han vingut més homes a préstec (30).

29-7-31 Encara estic sola a la Biblioteca, vénen lectors però quasi la meitat dels d'ahir. Inscric els lectors de préstec en el seu llibre [de] registre. S'inscriuen al préstec varis empleats de telèfons dels que estan en vaga.

AGOST

2-8-31 Diumenge. Avui és el dia de la votació de l'Estatut de Catalunya.⁴⁰ També les dones hi contribuïm amb la nostra signatura. Per aquest motiu i la calor que fa no està plena la Biblioteca com en els diumenges d'hivern, però avui en el que es nota la diferència és en el préstec, ara a l'estiu s'acostumen a retornar els llibres els dies de cada dia cap al tard en lloc del diumenge al matí que fa més calor.

³⁹ Aquest cinema projectà el 1929 a Manresa la primera pel·lícula sonora, *El cantor de jazz*. Temps després, el cinema Modern fou traspasat i reformat. L'any 1932 s'anomenava Goya i anava a càrrec de l'empresari Andreu Cabot, propietari del Kursaal.

⁴⁰ El 2 d'agost del 1931, els ciutadans de Catalunya van poder votar en referèndum l'Estatut de Núria, tal com l'havien redactat els diputats catalans. En aquest text constitucional, Catalunya proposava una situació d'igualtat jurídica i política respecte dels altres pobles de l'Estat espanyol. Els resultats foren clarament favorables a l'Estatut, tant a Catalunya com a la mateixa ciutat de Manresa. Les dones, que com hem vist en el text no podien votar, recolliren prop de 400.000 signatures a tot Catalunya. La premsa local informà que a Manresa se n'havien recollit unes 6.000, tot i que aquestes dades no es poden contrastar oficialment. Posteriorment, el Congrés dels Diputats suprimí i sostragué de l'Estatut les atribucions més importants, convertint-lo en una ombra del que era el projecte original. Finalment, fou aprovat per les Corts espanyoles el 9 de setembre del 1932, després d'haver passat per un intent de cop d'Estat (general Sanjurjo) per frenar-ne l'aprovació.

4-8-31 Acabo l'estadística de préstec juliol que vaig començar ahir i tinc molta feina a atendre els lectors de préstec i també de la sala de lectura que s'acumulen avui a la mateixa hora; a préstec en vénen 45 i 28 homes a la sala de lectura. La Maria avui es dedica només que a tallar i segellar llibres nous i a desar els retornats que són molts, doncs és fàcil que marxi a Barcelona per a treballar allí.

5-8-31 Ja sóc sola, només ve el germanet de la Maria que acaba de tallar els llibres nous. Continuen venint molts lectors i tinc de venir a les tres per a poder acabar les estadístiques que no puc fer a l'estar oberta la Biblioteca.

6-8-31 [...] Vénen nous lectors manyans joves, de 14 a 15 anys, i treballadors de la mateixa edat de la fàbrica Bertran.⁴¹ S'engresquen per a continuar venint.

8-8-31 De la direcció, correspondència dient que la casa Ford Motor Ibérica (av. Icària 149) trametrà en donatiu a partir del mes de juliol la "Revista Ford". [...]

10-8-31 Dilluns a la tarda tornen forces llibres i vénen bastants lectors a la sala de lectura. [...] És bonic veure com molts lectors, obrers uns, senyors altres, s'informen abans de marxar a passar els quinze dies de festa de les comarques on han d'anar. Avui tres joves obrers miren l'àlbum nou de *Seu d'Urgell i Andorra*.

11-8-31 Carta a la Srta. Herp, demanant llibres en préstec, continuen venint molts obrers que diuen vindran força, faig targes de préstec per a algun d'ells.

13-8-31 Ve avui la Srta. Múnera que ja està de retorn de les seves vacances, li ha provat força i ara ve a rellevar-me. Demà marxo jo de vacances, així ho escric al Sr. Rubió. [...] Aquests dies que seré fora farà el llibre diari la Srta. Múnera.

⁴¹ Fa referència a la Fàbrica Nova (Bertrand i Serra).

[A partir de la data següent és l'auxiliar Concepció Múnera qui fa el dietari perquè la directora, Pilar Bertran, és de vacances]

17-8-31 Fa quatre dies que la Srta. Bertran ja és fora. A la Biblioteca no ha passat res de particular; el dissabte i diumenge sobretot s'ha vist molt concorreguda. [...]

19-8-31 Els dos últims dies ha vingut molta gent a la Biblioteca, avui en canvi es veu bastant ensopida [...]

21-8-31 Jo no sé si ho devem a les vagues o què, més lo cert és que cada dia es veuen cares noves de treballadors; si això fos cert quasi podríem dir aquell refrany castellà "*no hay mal que por bien no venga*".

24-8-31 Es comença a deixar sentir la Festa Major: avui han demanat diaris d'ara fa un any per fer un escrit sobre la Festa Major. Els artistes manresans vénen a donar l'última mirada o llegida per l'obra que han d'exposar.

26-8-31 No sé a que serà degut, però fa dos dies que quan són les vuit quasi tothom marxa.

27-8-31 Avui ha vingut molta mainada, la major part llegeixen amb molta atenció, altres que fa poc que vénen encara paren més atenció a les làmines que al text. Arriben quatre novel·les angleses.

28-8-31 Vénen molts manresans acompanyats de forasters que han vingut a passar la Festa Major.

29-8-31 No hi ha dubte que som en vigília de Festa Major. La gent deuen estar enfeïnats, a la Biblioteca hi ve poquíssima gent.

30-8-31 Han vingut molts visitants, quasi tots a última hora.

SETEMBRE

1-9-31 El dilluns segon dia de Festa Major la Biblioteca va estar tancada tot el dia. [...]

3-9-31 Tornen a venir molts lectors, la Festa Major ja ha passat i la gent torna a la seva vida normal.

4-9-31 A la Biblioteca es fan petites crítiques sobre l'exposició de pintures d'artistes manresans, ja que la major part són lectors assidus.

6-9-31 Ahir dissabte va venir molta gent. Avui la Biblioteca quasi resulta petita.

[Finalitzades les vacances, la directora Pilar Bertran torna a escriure el dietari]

9-9-31 De retorn de les meves vacances trobo la Biblioteca molt animada, la meva companya Srta. Múnera ha tingut força feina aquests dies [...]

[9/9/1931. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió en què li comunica el seu retorn després de les vacances.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

10-9-31 Moltíssims lectors [...] a última hora fa una gran tempesta i s'apaguen els llums, [...] els lectors encenen mistos i nosaltres les espelmes; dura tant la pluja i l'avaria de l'electricitat en el grup escolar, tot i cremant els carrers, que els lectors marxen i tanquem la Biblioteca; unes monges veïnes entren a aixoplugar-se després d'haver-els-ho dit nosaltres.

13-9-31 Diumenge, molts lectors a la sala de lectura i en préstec. Tenim l'agradable visita del Rector de la Universitat Dⁿ Serra i Húnter⁴² que donà ahir una conferència a la sala d'actes de l'Institut a la qual assistírem; ve acompanyat de catedràtics de l'Institut.

17-9-31 [...] Mirem els diaris per a veure si en falten d'"El Pla de Bages", no en falta cap número; del "Patria" un i 7 d'"El Dia", que demanem.

⁴² Jaume Serra i Húnter (Manresa, 1878-Cuernavaca, Mèxic 1943). Filòsof, professor i polític. Entre 1931 i 1933 fou el rector de la Universitat de Barcelona, que transformà d'un centre desfasat i desconnectat de la realitat del país a una universitat catalana, moderna i progressista, oberta als corrents culturals internacionals i de gran prestigi i influència. Fou escollit diputat per Esquerra Republicana al Parlament de Catalunya, del qual arribà a ser vicepresident. Després de la guerra civil, s'exilià a França, l'Argentina i Mèxic.

18-9-31 Al matí plou, però de totes maneres tenim 7 o 8 lectors; a la tarda la Biblioteca torna a estar concorreguda i es parla avui de la pel·lícula que fan al Kursaal "El Expreso Azul" que parla de la qüestió social a la Xina i és qüestió d'anar a veure.⁴³

19-9-31 Avui Biblioteca concorregudíssima. Al vespre conferència del Doctor Serra Húnter que anem a sentir. Com ahir al cine, s'hi troba tot lo milloret de Manresa.

20-9-31 Diumenge, gran moviment sala de lectura i també al servei de préstec; algun comentari a la conferència d'ahir.

24-9-31 Més animació a la sala de lectura, noiets i joves obrers, així com també estudiants i encarregats de fàbriques mirant revistes, altres llegint; pocs nens. Tenim alguna satisfacció pel resultat d'ingrés al Batxillerat d'alguns nens. [...]

25-9-31 Avui també tenim moviment a la Biblioteca. Ve un capellà, fins a les nou es queda un catedràtic de l'Institut i nens examinats vénen també. [...] Ara són les 9 i encara hi ha 5 nens d'escoles nacionals.

26-9-31 Dissabte, no molts lectors. Sembla que ara els treballadors volen fer setmana anglesa ben completa. Hi ha avui de sis a nou un eclipsi de lluna; en Comas i Solà dóna una conferència per ràdio; també la Biblioteca es veu animada amb aquest motiu, lectors que surten tornen a entrar a avisar-nos, sortim a veure-ho; un dels lectors duu una ullera de llarga vista portàtil i ho veiem millor.

30-9-31 Invitació de l'Institut per a assistir a l'apertura de curs que tindrà lloc demà dia 1; plou força a la tarda, això és causa de que vinguin pocs lectors. Comparades les estadístiques de préstec d'aquest any i les del passat 1930 veiem que aquest setembre s'han duplicat tant els lectors com el número de llibres deixats.

OCTUBRE

1-10-31 La Srta. Múnera fa avui les estadístiques de préstec i al matí es cuida també de dit servei ja que jo pujo a l'apertura de curs a l'Institut. [...]

⁴³ Pel·lícula soviètica del 1929 que abordava els problemes colonials de la Xina.

8-10-31 Rebem *Mariagneta*, obra de l'autor manresà Vilà Ortonobes [...]

9-10-31 [...] A última hora rebo carta del Sr. Rubió parlant de qüestions referents a conservació de l'edifici i conferències. La Maria de la neteja avui m'ha donat una sorpresa i alegria, ha arreglat amb flors tots els gerros perquè dilluns és el meu sant.

[8/10/1931. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran sobre qüestions referents a la conservació de l'edifici i conferències que s'hi ha de portar a terme.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

12-10-31 Festa de la raça, obrim la Biblioteca sols al dematí. Ja al tancar la Srta. Múnera rep una tarja de la direcció dient [que] podem tancar tot el dia per ser la festa de la raça. Jo sóc a Barcelona, és el dia del meu sant.

15-10-31 Sta. Teresa, continuem amb la guia de lectura i animant les flors de la Biblioteca.

17-10-31 La Srta. Múnera acaba la guia de lectura, és d'arts industrials i la posa a màquina; els dissabtes a la tarda, ben al revés del que sembla, vénen menys lectors, ja que molts d'ells, de fora, marxen per a passar els diumenges a casa.

19-10-31 Dilluns, molt préstec també; pago als pares de la Maria els sis duros del mig mes d'agost i 1'90 a la casa Puig d'una cinta [de] màquina d'escriure.

23-10-31 [...] Carta de la direcció anunciant l'envio de les 350'10 ptes. per gastos material, porteria i neteja [del] 4t trimestre. Al vespre arriben dites quantitats. Carta a la direcció acusant rebut de la subvenció i enviant rendició comptes del 3r trimestre i una guia de lectura sobre arts menors.

24-10-31 Dissabte migdia a les 12, molts lectors, nens que surten de l'Institut; a la tarda força préstec.

25-10-31 Diumenge, plou; amb tot vénen lectors a la sala de lectura i a tornar llibres, però entre la pluja i el festival dels orfeons es nota diferència.

31-10-31 Vénen, ja vigílies de Tots Sants, els estudiants de Barcelona que no es descuiden de venir a la Biblioteca.

NOVEMBRE

4-11-31 És llàstima, tan animada que la Biblioteca estava aquests dies i ara alguns lectors comencen a queixar-se del fred com nosaltres mateixes; diuen però, que la setmana que ve ja encendran la calefacció. [...]

9-11-31 Ahir diumenge com els altres, vingueren molts lectors a la sala de lectura i a retornar llibres; avui també hi ha força préstec i la sala de lectura està animada. Tanquem quasi a tres quarts de nou; és el 1r dia en que està encesa la calefacció, farà bo de dir-ho als lectors, que ja se n'adonaran; ara no tindran el motiu del fred per a no venir.

11-11-31 [...] Vénen els pintors Padró i Talaverón per a acabar de parlar-nos de l'excursió de demà a Sant Benet de Bageson fa alguns dies ens han invitat a anar-hi. [...]

12-11-31 [...] Tarda, de dues a un quart de sis, excursió a Sant Benet de Bages amb les famílies Padró i Talaveron; tarda deliciosa, a les dues ens han vingut a buscar amb auto. El Monestir de Sant Benet ha deixat en nosaltres una pau interior, una dolça melangia, el record que temps a venir serà per a nosaltres aquesta tarda passada entre art i artistes.

13-11-31 Biblioteca animada; un grup d'artistes jovençants que han exposat en les dues exposicions de les festes majors passades i que es dediquen a l'art cubista s'enamoren d'una rosa, els la donem per a que la reproduueixin amb fang. [...]

15-11-31 Diumenge, moltíssims lectors a la sala de lectura, a préstec 59; de dos quarts d'una a aquesta hora, força aglomeració, és l'hora en que la gent surt de missa de dotze i ve a donar un passeig fins aquí al Grup Escolar que està inundat de sol (la plaça).

17-11-31 Continuem les nostres tasques, aquesta setmana deixarem registrats i catalogats tots els llibres. Aquest vespre es representa en els Amics del Teatre per Camila Quiroga,⁴⁴ *La Dama de les Camèlies*, demà *Luna en el Pozo*, a propòsit d'aquestes dues funcions a les quals assistim i de l'última excursió a Sant Benet de Bages, el Sr. Ribera Font, apoderat de

⁴⁴ Camila Quiroga (Argentina, 1893-1948). Actriu teatral i cinematogràfica que obtingué rellevància internacional a Europa i Amèrica.

la farinera de les Obagues,⁴⁵ ens ofereix acompanyar-nos a visitar aquesta fàbrica.

19-11-31 [...] Visitem, acompanyades del Sr. Ribera Font i esposa, la farinera de les Obagues; les atinades explicacions del Sr. Ribera, junt amb la perfecció complicada i al mateix temps senzilla de la instal·lació de la fàbrica, ha fet que, a més d'adquirir aquesta tarda nous coneixements, passéssim una bonica tarda, omplint al nostre retorn la Biblioteca de flors que ens ha ofert la Sra. Ribera, procedents del jardí de la fàbrica.

21-11-31 Dissabte. Moltíssims nens, senyors que al veure'ls s'alegren del que llur presència a la Biblioteca significa per a la societat de demà. Aquest vespre el Sr. Rafel Campalans dóna una conferència al Centre Catalanista Republicà sobre el Socialisme a Catalunya, nosaltres hi assistim.⁴⁶

22-11-31 Diumenge. Biblioteca plena, molt préstec, es parla de la conferència d'ahir amb algun lector.

24-11-31 Dia ben animat. Un soci del Centre de Dependents ve a demanar-nos i a oferir-nos que acompanyem a Aurora Bertrana⁴⁷ que vindrà a donar una conferència al mateix temps que es projectarà alguna pel·lícula que es refereixi a la vida a Oceania. Acceptem l'ofertament. De la Biblioteca de Catalunya arriben 11 llibres en préstec.

26-11-31 Moltíssims lectors a la sala de lectura, vénen al plegat vuit o nou treballadors de l'energia elèctrica, fa bonic i dóna goig de veure.

⁴⁵ Indústria farinera situada a la vora del riu Cardener, coneguda també amb el nom de La Favorita. Fou una de les grans indústries de farina que va ajudar a consolidar aquest mercat agroalimentari a Catalunya.

⁴⁶ Rafael Campalans i Puig (Barcelona, 1887-Torredembarra, 1933). Enginyer industrial, ben aviat es vinculà al catalanisme republicà i federal. Fou director de l'Escola del Treball, càrrec del qual va dimitir durant la dictadura de Primo de Rivera en senyal de protesta envers el règim. Un cop acabada la dictadura i sota la Unió Socialista de Catalunya amb aliança amb Esquerra Republicana de Catalunya, va ser escollit regidor a Barcelona i, més tard, fou nomenat conseller d'Instrucció Pública del primer govern català. Gran defensor de la qüestió nacional catalana i, com a conseqüència, de la complementarietat entre socialisme i federalisme.

⁴⁷ Aurora Bertrana (Girona, 1892-Berga, 1974). Personalitat singular dins la literatura catalana. Autora amb una bibliografia àmplia, és especialment coneguda pels seus llibres de viatges. El primer que publica, *Paradisos oceànics* (any 1930), esdevé un èxit i un escàndol en la societat del moment. Aquesta recepció li permet de fer-se un lloc com a intel·lectual cosmopolita a la Catalunya dels anys trenta.

27-11-31 Ja impacients pregunten nois de l'Institut si els han arribat els llibres, ja que han de fer els treballs. Menys lectors, pocs a la sala de lectura ja que a fora, Passeig i Plaça, comencen a haver-hi parades de les fires de Sant Andreu; molts lectors ja en veuen la causa del nostre petit desert.

28-11-31 Dissabte. La Biblioteca triomfa un xic sobre les fires, encara que es nota diferència amb altres dies, no per això els que tenen fixat com a dia de retorn del llibre i visita a la Biblioteca deixen de venir.

29-11-31 Diumenge, poquíssims lectors a causa de la fira.

DESEMBRE

1-12-31 Es coneix que entrem al desembre i que s'acosta Nadal. Fa fred; continuen venint treballadors de l'energia elèctrica, empleats [de] telèfons, algun pintor jovençà, un d'ells mostra a un lector nostre, que havia estudiat a l'Escola del Treball de Can Batlló, uns carnets de notes.⁴⁸ Així ja avui, com altres dies, la Biblioteca em recorda les reunions que en el segle XVIII hi havia en els salons francesos.

2-12-31 Encara més fred que ahir i també encara més lectors, molt moviment; tothom es troba bé a qui dintre ja que la calefacció va molt bé. [...]

8-12-31 Dia de la Puríssima, sols obrim al dematí. Vénen bastants lectors sala lectura i préstec, encara que no tants com els diumenges. [...]

9-12-31 [...] Visita del Sr. Givanel Mas de la Biblioteca de Catalunya.⁴⁹

12-12-31 Ahir la Biblioteca, per ser festa Nacional, va estar tancada, avui dissabte vénen forces lectors. Tenim repassat fins al tres⁵⁰, ja que venim com l'altre dia tot seguit després de dinar.

⁴⁸ El maig del 1914, Enric Prat de la Riba, president de la Mancomunitat de Catalunya, va inaugurar l'Escola del Treball en el marc de la reorganització de l'ensenyament tècnic de l'Escola Industrial. La nova escola fou pensada per resoldre la formació pràctica dels obrers a partir de tallers adequats i d'un mètode que superés el verbalisme a favor de la intuïció i l'experimentació. Amb l'arribada de la Segona República, l'escola, coneguda aquells dies com la Universitat del Poble, aconsegueix tenir un programa educatiu que, per primera vegada a la història del país, considerava l'ensenyament una necessitat prioritària.

⁴⁹ Joan Givanel i Mas (Barcelona, 1868-1946). Erudit especialitzat en cervantisme i en premsa catalana.

13-12-31 Diumenge, biblioteca animada però no tant com altres diumenges per haver-hi un partit de bàsquet,⁵¹ s'hi coneix força; els lectors vénen però a retornar llibres ja una mica tard.

16-12-31 Correspondència enviada a “El Pla de Bages” enviant les estadístiques del passat mes i dient [que] tanquem la Biblioteca des del dia 23 al 3 de gener, així també a tots els periòdics.

20-12-31 Diumenge. Amb tot i el fred intensíssim que fa, hi ha força concurrència a la Biblioteca; a la sombra diuen que estem a dos graus baix zero.

22-12-31 Avui és l'últim dia de tenir la Biblioteca oberta. Rebem carta de la direcció anunciant la reunió de bibliotecàries que tindrà lloc demà dia 23. Dono propina [al] sereno, porter Institut, dona neteja, portera Biblioteca. Envio una clau de la Biblioteca a l'Ajuntament. Molts lectors prenen més llibres per a passar aquestes vacances.

⁵⁰ Corresponen als llibres classificats com a Ciències Socials.

⁵¹ El bàsquet fou presentat a Manresa per la Festa Major del 1929 amb un partit al camp del Pujolet. El 1931 es va fundar el Manresa Basketball Club, nom que el 1944 va canviar per Centro de Deportes Manresa, l'any 1979 tornarà a canviar i es dirà Manresa Esportiu Bages i, ja definitivament, adoptarà el nom de Bàsquet Manresa SAD, després de convertir-se en una Societat Anònima Esportiva. Actualment el bàsquet manresà és una referència de l'esport per a tota la ciutat.